

Dato: 07.04.25

**Forebygging av ekstremisme
Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft
Uttalelse til meld. ST.13 (2024-2025)**

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister, noen er utøvende musikere i et band, i et ensemble, i en kirke eller i et orkester. Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunstfag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er musikkterapeuter.

Innledningsvis vil Creo vise til Norsk teater- og orkesterforenings hørings svar som vi slutter oss til, og som vi baserer vårt hørings svar på.

Et rikt og variert kulturliv er en forutsetning for ytringsfrihet og et velfungerende demokrati, og vi er glade for at dette understrekes i meldingen. Trass i dette har den profesjonelle kunsten kun fått en beskjeden plass. Det redegjøres for politikk og tiltak knyttet til medier, museer og bibliotek, skolen, minne-, lærings- og fredssentre og frivilligheten. Den profesjonelle kunsten og kunstinstitusjonene har derimot ikke fått noen egen omtale.

Vi ber Stortinget løfte frem og understreke den profesjonelle kunsten som en vesentlig ressurs i det brede forebyggingsarbeidet mot ekstremisme, og synliggjør den verdien som de uavhengige og forskjelligartede musikk- og scenekunstinstitusjonene har som uunnværlige demokratiske fellesskapsarenaer i arbeidet for å bygge demokratisk motstandskraft.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene har en grunnleggende verdi i det forebyggende arbeidet med å bygge demokratisk motstandskraft, samtidig som de er viktige forvaltere av den immaterielle kulturarven, hvor våre felles historier og samfunnets hukommelse revitaliseres og holdes i hevd. Musikk og scenekunst kan også spille en betydelig rolle i den individuelle og kollektive bearbeidelsen av traumer, tap og sår etter terrorangrep eller andre alvorlige hendelser.

Vi ber Stortinget bidra til at den profesjonelle kunsten og de estetiske og humanistiske fagene får sin plass i oppfølgingen av meldingen.

Demokratiske ferdigheter må innøves fra tidlig alder, og barnehagens og skolens samfunnsoppdrag er sentrale i dette arbeidet. Vi er glade for at det er bred politisk enighet om å utvikle en mer praktisk skole, og vil i denne forbindelse understreke viktigheten av en styrking av de estetiske fagene. Disse fagene er avgjørende for å nå mål om bedre læring, motivasjon og trivsel, samt for å fremme kreativitet, mangfold og inkludering. Dessverre er disse fagene marginaliserte og preget av mangelfull lærerkompetanse. Det er et prekært behov for kompetansehevende satsing på de estetiske og humanistiske fagene.

Den kulturelle skolesekken bidrar til at barn og unge, på tvers av sosiale og økonomiske skillelinjer, får oppleve profesjonell kunst på kunstens egne premisser. De får oppleve kunst mange ellers ikke ville fått tilgang eller kjennskap til, noe som åpner for nysgjerrighet, undring og nye perspektiver, livsanskuelser og erkjennelser.

Det er avgjørende for DKS sin utjevneende og inkluderende effekt at de kunstneriske og kulturfaglige kvalitetsmålene i ordningen opprettholdes. Vi vil derfor advare mot en instrumentalisering av ordningen hvor kunstens egenart i møtet med elevene går tapt.

Avslutningsvis vil Creo legge til for egen del at Stortinget også bør ha i mente at festivaler og arrangementer i Norge kan bidra til beredskap i krisesituasjoner, da personell fra festivaler har relevant erfaring og nettverk som kan mobiliseres raskt ved behov.

Festivaler forvandler lokalsamfunn til midlertidige byer med nødvendig infrastruktur, og de involverer profesjonelle aktører og frivillige som er vant til å håndtere stressende situasjoner. Dette gjør dem godt rustet til å bistå i kriser.

Under en krise kan festivalpersonell bli tilgjengelig, ettersom mange arrangementer blir avlyst. Dette gir mulighet for omprioritering av ressurser til krisehåndtering, og festivaler over hele landet kan bidra med kompetanse og nettverk for effektiv respons.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Cathrine Nyheim'.

Cathrine Nyheim
Nestleder
Creo – forbundet for kunst og kultur